

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — **Uredništvo** je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — **Inserati (oglasi):** Trikrat razdeljena peti vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — **Upravišтво** je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 24. maja 1913.

Leto I.

Ruske rovarije na Romunskem.

V protislovju z bojaželjno politiko, ki jo razširjajo gotovi častihlepní romunski politiki — in ti si le žele osvojevalne vojske proti Bolgariji — niso ne le mero-dajni in odgovorni krogi, ampak tudi večina javnosti na Romunskem prepričani o potrebi miru in prijateljskega sporazumljenja z bolgarsko državo. Značilna v tej smeri so izvajanja, ki jih je podal Dobrogeanu-Gherea, eden najpomembnejših socialnopolitičnih romunskih pisateljev.

Najvažnejša podlaga naši zunanji politiki je, tako piše Gherea, sporazumljenje z balkanskimi narodi in zlasti z Bolgarijo, in sicer da branimo narodnopolitično samostojnost in da se varujemo izžemanja s strani velikih držav, ki hočejo vse male države napraviti takorekoč od sebe odvisne.

Drugo podlago naše zunanje politike tvori sporazumljenje z Avstro-Ogrsko. S tem pa nikakor nečemo trditi, da hočemo avstro-ogrski državi na vseh osvojevalnih potih slediti; predmet sporazuma mora biti prej natanko označen. Avstro-Ogrska nam jamči možnost mirnega razvoja, za kar ji tudi mi ponujamo enako

jamstvo, v kolikor je v naši moči. Prav slično politiko mora tudi Bolgarija zasledovati, kar zopet priča o skupnosti naših koristi z Bolgarsko. Sporazumljenje, ki bi se sklenilo med Romunsko-Bolgarsko in Avstro-Ogrsko, bi bilo vsem trem državam koristno.

Odkar pa je izbruhnila balkanska vojna in odkar se je pričel spor med Romunsko in Bolgarsko, se vedno česče čuje, da moramo opustiti svojo tradicionalno politiko in skleniti z Rusijo sporazum. To bi bila v resnici nova politika, ki bi pomenjala za našo državo začetek propada, tako pravi Gherea.

Kakor znano, se je začela Rusija, tako nadaljuje Gherea, v zadnjem času naši državi vedno bolj prilizovati, zlasti izza časa bolgarsko-romunskega spora. Namen tega prilizovanja pa je vsakomur dovolj jase. Rusiji se namreč gre za to, da uresniči sanje, ki jih je že več stoletij sanjala, to je pridobitev Carigrada in Dardanel. Pot do teh posestev pa pelje čez utlačeno Romunsko in pohabljenó Bolgarsko. Zato mora biti obe državi složni; kajti blok, ki bi ga tvorile obe državi, bi bil krepka ovira proti temu, da si Rusija osvoji Carigrad. Zveza teh obeh držav z Avstro-Ogrsko bi pa vrhutega tvorila nepremagljivo branišče.

Podlistek.

Kdor drugim jamo koplje . . .

Čeprav se toliko zabavlja črez vojaški stan in se poudarjajo posebno njegove senčne strani, vendar ima tudi vojak svoje veselje in, kar je največ vredno, svojo dobro voljo, ki ga ne zapusti tudi v onih zares velikih težavah in trudu, ki ga mora mnogokrat prenašati.

Pravi vojaki, vedno dobre volje in neugnani, so bili tudi junaki Hrašovec, Zorc in Virant, imenovan „Amerikanec“.

Ravno priimek „Amerikanec“, izum Janeza Zorca, s katerim so spominjali tovariši vedno Viranta, da mu je ušla „prijateljica“ Zofka z drugim v Ameriko, je bil vzrok, da se je sklenil Virant nad Janezom Zorcem hudo maščevati.

Ker je bil Janez znan kot velika lenoba, če je bilo zjutraj treba ob 5. uri vstati in ga je ob tem času redno „trgalo po ušesih“, da ni prav ničesar slišal, je napravil Virant sledeči načrt, ki naj bi Zorca spravil v največjo zadrego: Sklenil je ponoči zašiti Zorcu

vse rokave in hlačnice skupaj tako, da bo s paranjem zamudil pravočasno priti k nastopu na vojašničnem dvorišču.

Škodoželjnost je Virantu povzročila najboljšo voljo, ki je kmalu prešla na vse ostale. Vendar Virantu kar ni dalo, da bi ohranil svoj naklep zase. Da bi tedaj maščevanje še hujše izrabil, je krogu svojih tovarišev zaupal svojo namero. Divji smeh in ploskanje je Viranta le še izpodbudilo.

Janez Zorc, ki je po svoji navadi opravljen ležal na postelji, je nehote ujel včasí svoje ime. Postal je nehote pozoren in ujel glavne točke Amerikančevega maščevanja. Že je hotel protestirati proti takemu afrontu, vendar je zmagala prirojena lenoba. Ostal je navidezno speč in ni zinil niti besedice. Edino to je na tihem sklenil, da Viranta pošteno izplača.

Ko se je zvečerilo, je imel tudi Janez svoj načrt gotov. Za pomagáča si je izbral Hrašovca, ki je bil Virantu iz najprivatnejših ozirov posebno naklonjen, odkar je Virant napravil četrti del rožnega venca v spomin na Hrašovčev zapor, ki si ga je prislužil vsled prevelike navdušenosti za svojo Katrico.

Ko so tedaj sedeli naši junaki skupaj in je Zorc priganjal k spanju, je Virant pričel kot večerno mo-

Nadalje je Gherea mnenja, da bi si Romunska po agresivnem nastopu proti Bolgarski in po silni osvojitvi ozemlja Turtucaia-Silistria-Baltschik nakupičila večno sovraštvo Bolgarov. Po silni aneksiji tega ozemlja bi bila Romunska kakor tudi Bolgarija oškodovana in tudi avstro-ogrška država bi bila vsled nasprotstev in razprtij med tema deželama mnogo izgubila. Edino Rusija bi imela dobiček in njena diplomacija bi se zmagoslavno radovala.

Iz seje deželnega odbora kranjskega z dne 17. maja.

Imenovalo se je: začasnega deželnega zdravstvenega tajnika dr. Frana Dolšaka definitivnim s prejemki 4. plačilnega razreda, deželnim konceptnim praktikantom absolviranega jurista Venceslava Polaka, pogodbenim uradnikom za sestavo občinske statistike pa Frana Mrcino, doslej občinskega tajnika v Mostah.

V deželni banki se razpiše mesto drugega vodilnega uradnika s plačo po dogovoru.

Paznik deželne prisilne delavnice Jos. Berdajs se je na lastno prošnjo vpokojil, pomožnim paznikom pa imenoval Avgust Zupančič.

Deželnemu zboru se bo predložil potreben načrt glede ustanovitve posebnega deželnega revizijskega urada za občine, v katerem se naj nastavi štiri revizorje občin.

Društvu za varstvo deklet v Kajiri (predsednica grofica Hohenwart) se je dovolilo 500 K podpore.

Ker je Kino-Metropol, katerega predstave je slovenskemu dramatičnemu društvu dovolil deželni odbor v deželnem gledališču, priredil jako nespodobne, moralni čut žaleče predstave kljub temu, da mu je

bilo od deželnega odbora strogo naročeno, da prireja predvsem vzgojne in poučne predstave in se varuje vsake lascivnosti, je deželni odbor deželnemu glavarju naročil, da pri prvi predstavi, ki bo po njegovem prepričanju žalila moralni čut, takoj deželno gledališče za Kino-Metropol zapre.

Na deželni pristavi na Robežu se izvrše osuševalna dela.

V licenčnovalno komisijo za ljubljansko okolico so se imenovali: za člana Fran Žitnik iz Laniš, za namestnika Miha Dimnik iz Jarš, za živinozdravniškega izvedenca pa okrajni živinozdravnik Josip Šink.

Delniška družba Leykam-Josefsthal je kupila Dolinarjev mlin z jezom pod pogojem, da dobi Dolinar kupnino izplačano šele tedaj, ko bo družba zgradila svojo električno napravo, ki je v konkurenci z deželnim projektom. Do tega časa pa bo družba vzdrževala jez na Dolinarjev račun po mnenju deželnega odbora seveda tako, da bo Dolinar družbi kmalu več dolžan, kakor pa ima prejeti od nje. Dognalo se je, da je družba zopet brez vsakega dovoljenja jez skoraj za pol metra vzdignila in zazidala na jezu prepust za odvajanje peska in gramoza, s čemer je oškodovana vrednost vodnih pravic, ki si jih je dežela pridobila takoj nad Dolinarjevo napravo. Sklenilo se je, da se proti početju delniške družbe Leykam-Josefsthal store primerni koraki.

Zgradba mostu čez Kamniško Bistrico v Stranjah se je oddala podjetniku Scagnettiju za pavšalno ceno 37.000 K.

Ker je osrednja vlada naznanila svoje stališče glede mitnine za avtomobile na Reški deželni cesti in na deželni cesti čez Bloško polico, se bo izdelal nov zakonski načrt.

Pri zgradbi deželne elektrarne v Žirovnici se je odobrila naprava vzpenjače.

litev svoj „rožni venec“ z nagajivim koncem: 1.) k' je za nas pr raportu erlaubnis dobiv, 2.) k' je h Katrici vandrov, 3.) k' se je pri Katrici dobr imov, 4.) k' je čez retret zunaj ustov, 5.) k' je ancajan biv, 6.) k' je k raportu vandrov, 7.) k' je pr raportu 14 dni aresta dobiv, 8.) k' je srečen arest prestov, 9.) k' je spet erlaubnis dobiv.

Hrašovec je med to molitvico delal veselo kisel obraz, posebno ker ga je Janez suval, češ: „poglej, kako se norčuje“, rekel pa ni ničesar. Obveljal je nasprotno za Viranta nepričakovano ugodno Janezov predlog in družba se je odpravila spat. Popolnoma proti navadi je Virant naročil dnevnemu korporalu, naj ga ne zbudi pred budnico, češ, da bo ležal do zadnjega, ker čuti nekoliko zobobola. Janez in Hrašovec sta se molče spogledala in odšla v postelji, ki sta stali skupaj, v nasprotnem kotu od Virantove.

„Pričniva s spanjem“, je kmalu šepnil Hrašovec Janezu in res sta oba pričela smrčati, da se je slišalo na hodnik.

Virant se je zganil. „Kot nalašč!“ V temi je oprezno vstal, vzel pripravljeno šivanko in se plazil k Janezovi postelji. Ta je smrčal, kakor za stavo, in pod odejo brcnil Hrašovca, da se je ta skoro izdal s smehom.

Virant je oprezno vzel iz police nad Janezovo glavo njegovo monturo in pričel z mrzlično hitrostjo izvrševati svoj črni posel.

Neverjetno kmalu je bil gotov. Zložil je obleko nazaj in hotel zopet proti svoji postelji. V veselju srečno izvršenega maščevanja je pozabil na opreznost. Nepreviden korak je povzročil, da je deska, na katero je stopil, strašno zahreščala. Janez se je zganil in Hrašovec je planil pokonci. „Kaj pa je?“ Luč vžigalice je osvetila Viranta, ki je stal sredi sobe.

Strah mu je pustil še toliko hladnokrvnosti, da se je hitro zlagal: „Moj Bog, tako mi je slabo, ven moram.“ V naslednjem trenutku je že smuknil iz sobe. „Dobro sem napravil“, si je gratuliral in se smejal v pest.

Janez se je med tem ozrl po sobi. Bilo je vse mirno in tiho. Obrnil se je hitro k Hrašovcu: „Torej je tvoja obleka na moji polici? Dobro; pojdi k vratom in pazi na Viranta.“

Brez ugovora je Hrašovec šinil k vratom in skozi ključavnico opazoval Viranta na razsvetljenem hodniku.

Janez pa je napravil hiter sklep. Ker je Hrašovec zvečer neopaženo zložil svojo obleko na Zorčevo polico, je torej Virant sešil Hrašovčevo monturo. Svojo obleko je tedaj Janez preložil iz Hrašovčeve na lastno polico, sešito Hrašovčevo obleko pa je položil na Virantovo. Virantovo obleko pa je nesel k Hrašovcu.

Ker stoji po vojaškem predpisu desno od obleke skledica za menažo na polici, si je izmislil Janez še novi revanche. Nalil je hitro v skledico vode in skozi

Za plačilo prispevka k trebljenju potoka Radomlja so se dovolili interesentom petletni obroki proti obrestovanju s $4\frac{1}{2}\%$.

V Hrastju pri Postojni se zgradi na željo vojne uprave vodnjak, h katerega stroškom bo vojni erar primerno prispeval.

Državnim poslancem kranjske dežele se je izročila spomenica o vladni predlogi z a k o n a z a v a r s t v o m l a d i n e z ozirom na finančni vpliv tega zakona na kranjsko deželo.

Pritrdilo se je opustitvi „Suknarske steze“ v Ljubljani.

Prošnji deželne gasilske zveze, da sme uporabljati kranjski deželni grb na pečatih, tiskovinah in uniformah, se je ugodilo, ker smatra deželni odbor to gasilsko zvezo kot svoj strokovni organ. Tudi se je odločil tej zvezi prostor za uradno poslovanje v deželnem dvorcu.

Vprašanje odpusta avstro-ogrskih rezervistov z južne meje.

Skupni ministrski svet se je pečal v svoji zadnji seji dne 14. maja z vprašanjem odpusta rezervistov. Vlada je v sporazumu z vojnim ministrom prišla do zaključka, da po predaji Skadra ni več nikakega povoda vzdržati na južni meji vojno stanje. Vendar se bo za zdaj mogla skleniti le redukcija sedanjega stanja čet in bo s popolno demobilizacijo treba še nekaj časa počakati. Za sedaj se odpuste oni, ki so z ozirom na rodbinske in druge razmere najbolj uvaževanja vredni. Vsa korna poveljništva od 1. do 14. voja so že tudi dobila naredbo, po kateri se imajo odpustiti vsi rezervisti letnikov 1909 in 1908. Od zadnjega letnika so zdaj rezervisti samo pri kavaleriji. Ta odpust obsega okrog 35.000 mož. Nadalje bodo deloma odpu-

šeni nadomestni rezervisti letnikov 1910 in 1911, vsega skupaj približno 15.000 mož, tako da obsega ves odpust rezervistov okrog 50.000 mož. Iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije ne bo začasno nobenih odpustov. — Od ogrskega domobranstva bo 15.000 rezervistov in nadomestnih rezervistov, ki so bili poklicani v izpolnitev mirovnega stanja, odpuščenih. Z rezervisti stalne vojske vred bo odpuščenih okrog 50 tisoč mož.

Priklopitev zadnjega turškega donavskega otoka k avstro-ogrski državi.

Turški otok Ada Kaleh, ki leži v Donavi ne daleč od Oršave (Ršave) ob ogrsko-romunsko-srbski meji je v imenu avstro-ogrške vlade na binkoštni ponedeljek ogrski višji župan stolice Krassa Sereny, dr. Zoltan Medve, anektiral. Zastopniki ogrske vlade so se podali v vladno poslopje, kjer jih je sprejel turški guverner otoka, Šerif Edin bej. Ogrski višji župan v spremstvu župana Avrela Issekutza in višjega stoliškega sodnika v Ršavi je prečital edikt ogrske vlade, v katerem se je zlasti poudarjalo, da se bo pazilo na to, da bodo spoštovale oblasti verske navade prebivalstva.

Otok Ada Kaleh, ki ga kaže naša slika, je eden in četrt kilometra dolg in 300 metrov širok. Od ogrskega donavskega brega je 200 metrov, od srbskega pa 400 metrov oddaljen. Na otoku leži trg Ada Kaleh s 3000 prebivalci in z utrdбами, ki so pa že razpadle. Utrdbe so zgradili, ko je bil cesar Karel VI. vladar otoka, da zapro plovbo po Donavi, da ščitijo mejo, da dobe opirališče in da zabranijo eventuelen prehod Turkov čez Donavo. Otok je leta 1716. osvojil princ Evgen in je ostal avstrijski do leta 1738., ko so ga Turki štiri tedne oblegali in ga končno zavzeli. Av-

roč zapel bluzin gumb. Ko bi tedaj zjutraj Virant potegnil obleko s police po svoji navadi, bi obenem potegnil skledico in se polil z vodo.

Neverjetno hitro je Janez dovršil vse potrebno. Virant je stal še vedno zunaj. Komaj je bil tedaj Janez pri svoji postelji, je Hrašovec odprl vrata in zaklical: „Virant, kako ti je? Pojdi vendar v sobo. Še prehladil se boš!“ Virant je seveda rad ubogal in zlezel v posteljo.

Po kratkem tihem razgovoru sta Janez in Hrašovec zaspala, enako Virant.

V prvem polmraku pa se je Hrašovec prebudil. Vse je še spalo, Janez seveda tudi. Zbudil ga je tedaj in se pričel oblačiti, kakor dogovorjeno, v Virantovo obleko. Nato je izginil iz sobe.

Ko se je razlegala budnica po dvorišču, se je Virant kot bolan potuhnil, da bi lažje opazoval Janeza, ki se bo v zadnjem hipu pred nastopom zastonj mučil s sešito obleko.

Drugi so vstajali, Janez je, kakor navadno, ležal. Tako je minilo kake pol ure. Kar prileti v sobo dnevni korporal: „Inspekcijski oficir, pozor!“

Janez je planil pokonci in si oblekel hlače, preden je prišel inspekcijski častnik.

Slabejše pa se je godilo Virantu. V zadnjem hipu je potegnil hlače nase, pa — groza — ni šlo, hlače

so bile sešite. Pogledal je Zorca, ki je že stal v pozoru pri postelji in se smejal zmedenemu Virantu.

„Kaj, vi lenoba, niti hlač si še niste oblekli? Ali norite? Kdaj se mora vstati? Jaz vam že pokažem! Danes pridete k raportu. Garantiram vam pošten zapor! Nesnaga!“

Virant je komaj slišal vse te uničujoče komplimente. Poražen se je ozrl na Janeza in takoj po odhodu godrnjajočega častnika zatulil: „Janez, daj mi mojo obleko!“

Janez je napravil začuden obraz in pokazal na znamenje v svoji obleki: „Kaj pa hočeš, saj je moja.“

V resnici se je Virant prepričal, da ima Janez svoje hlače, on sam pa sešite Hrašovčeve.

V onemogli jezi je potegnil s police bluzo, kar kriče omahne na posteljo. Kosirna skledica je zropotala na tla, Virant je pa stal moker do kože brez besed.

Ko je prišel do zavesti, sta stala pri njem Janez Zorc in Hrašovec in za njima cel vod vojakov grohotaje se do onemoglosti.

Hrašovec mu je kondoliral in zapel: „Tu se špeglej, grešna duša...“; ostali so parali sešito obleko, Janez pa si je prižgal cigaro in dejal Amerikancu: „Priatelj, Kranjca ne uženeš!“

K zasedbi zadnjega turškega
donavskega otoka Ada Kaleh po
Avstro-Ogrski.

strija je leta 1790. Ada Kaleh zopet osvojila, a ga ob miru v Sistovu zopet Turčiji odstopila. Ko so leta 1867. Turki srbske trdnjave zapustili, je s privoljenjem Avstro-Ogrske ostal otok turški. Berolinski kongres je pa na ta otoček pozabil. Avstro-Ogrska je otok anektirala, ker bi sicer glasom mirovnih preliminar-

jev, ki odstopajo balkanskim zaveznikom vse turško ozemlje zapadno od Enosa-Midiye, pripadel najbrže Srbiji. Otočič ima precejšen strateški pomen in idilično lego. Prebivalstvo, ki je izključno turško in je bilo doslej prosto vseh davkov in vojaških dolžnosti, se peča z vinogradništvom in gojitvijo rož.

Pruska princesinja Viktorija Lujza.

Princ Ernest Avgust Kumberlandski.

K bližnji poroki na nemškem cesarskem dvoru.

Svatba v nemški cesarski rodbini.

Koncem tega meseca se bo vršila z vsem sijajem in velikimi slavnostmi poroka edine hčere nemške cesarske dvojice, princesinje Viktorije Lujze s princem Ernestom Avgustom, vojvodo brunšviškim in lüneburškim. Mnogo knezov in kneginj bo prišlo ob tej slavnosti v Berlin. Med drugimi se udeležita ruski car in angleški kralj teh slavnosti. Princezinja Viktorija Lu-

jiza, ki je bila rojena dne 13. septembra leta 1892. v Potsdamu, je ljubljenska svojih cesarskih staršev in tudi prebivalstva, ki se mu je vsled prisrčnosti in dobrotljivosti že zdavna priljubila. Ženin Ernst Avgust, princ Velike Britanije in Irlandije, vojvoda brunšviški in lüneburški, se je porodil dne 17. novembra l. 1867. v Penzingu pri Dunaju kot najmlajši otrok vojvode Ernsta Avgusta Kumberlandskega. Novoporočenca, ki jih kaže naša slika, bosta stanovala v neki vili v Rathenowu.

Poveljniki posadnih vojaških oddelkov v Skadru.

Velevlasti so, kakor znano, odposlale od blokadne brodovja vojaški oddelek, ki se je izkrcal, da prevzame namesto Črnogorcev, ki so že odkorakali iz Skadra ali pa še odkorakajo, redarstveno oblast v Skadru, za katerega se je bil tako hud boj. Vojakom vseh narodov, ki pridejo tu v poštev, bivanje v Skadru bolje ugaja nego dolgočasna in radi slabega vremena prav težavna blokadna služba. Moštvo se je zategadelj z velikim veseljem izkrcalo na suho. Tudi častniki so bili veseli, da so izmenjali zibajoče se ladjeve

s trdno zemljo. Odgovornost posameznih poveljnikov posadnih oddelkov sicer ni malenkostna, vendar je kalenje javnega miru bržkone popolnoma izključeno. Mednarodnemu vojaškemu oddelku poveljuje angleški podadmiral Cecil Burney. Mali nemški oddelek sestojajo iz petih častnikov in 95 moč, katerim zapoveduje poveljnik male križarice „Breslau“. Oddelki posameznih velevlasti so samostojni, ker je vsak oddelek zasedel po en sektor v mestu. Admirali in poveljniki bodo mesto kmalu zapustili in njihovi najvišji častniki bodo s pomočjo nanovo osnovanega mestnega sveta skadrskega upravo mesta organizirali. Za sedaj se vrše med poveljniki vsak dan posvetovanja.

1. Italijanski podadmiral Paris. 2. Avstrijski podadmiral Njegovan. 3. Angleški podadmiral Burney. 4. Francoski kapitan Allaire. 5. Nemški kapitan pl. Klitzing.

Poveljniki izkrcanih mednarodnih čet v Skadru.

Zakon o kužnih boleznih potrjen.

Zakon o kužnih boleznih, ki ga je sprejela državna zbornica, je cesar potrdil. Postava določa natanko one kužne bolezni, ki so podvržene naznanilni obveznosti. Med take kužne bolezni, ki se jih mora naznaniti oblasti, pa ne spadajo splošne ljudske bolezni, n. pr. jetika ali tuberkuloza. Nadalje določa zakon pri iz-

bruhu kužnih bolezni izoliranje bolnikov, razkuževanje (desinfekcijo), omejitve uporabe vode in prometa z živili, izpraznjenje stanovanj, nadzorovanje gotovih oseb, uničenje živali, zapiranje šol in učilišč, prepoved krošnjarstva itd. Stroške za boj proti kužnim boleznim nosi v prvi vrsti država. Kazni zaradi prestopkov po tem zakonu obstoje večinoma iz denarnih glob, ki se uporabijo za javno zdravstvo.

Politični tedenski pregled.

Nemško-češka spravna pogajanja.

Na Češkem imajo sedaj vladnega komisarja. Nemško-češka spravna pogajanja so se namreč razbila in sredstva za deželno gospodarstvo so pošla. Dosedanji deželni odbor bo komisarju pomagal kot posvetovalni zastop.

Razpust gališkega deželnega zbora. — Nove volitve.

Gališki deželni zbor je vlada razpustila, ker vsled vednih še obstoječih preprirov, v zadnjem času zlasti zaradi preosnove volilnega reda za gališki deželni zbor, ni prišlo do zaželenega sporazuma med Poljaki in Rusini. Odstopil je tudi dosedanji gališki cesarski namestnik, na kojega mesto je imenovan grof Koritovski. Nove volitve se bodo vršile od 30. junija do 8. julija.

Vojaški upori na Francoskem.

V Toulu je prišlo v soboto in nedeljo do hudih vojaških puntov. Vojaki so demonstrirali proti temu, da je vlada, ki hoče vpeljati namesto dosedanje dveletne triletno službeno dobo, sklenila, da obdrži že od leta 1910. služeče vojake še tretje leto v službi. Častnike, ki so hoteli demonstrante pomiriti, so pretepli. Ti dogodki, katerih se je udeležilo več sto vojakov, vzbujajo na Francoskem samo ob sebi umevno neprijetno pozornost.

V neki vojašnici v Parizu se je uprl ves pehotni polk. Približno 300 vojakov je protestiralo proti sklepu vlade, da se rezervisti še nadalje obdrže pod zastavo. Prepevaje mednarodno pesem, je hitelo moštvo na dvorišče in kričalo: „Doli s triletno službeno dobo!“

V neki drugi vojašnici se je uprlo 500 mož.

Tudi v drugih krajih na Francoskem so se vojakji uprli.

Španski kralj na Francoskem.

Španski kralj Alfonz je obiskal pred kratkim predsednika francoske republike. Potovanje je baje imelo političen namen. Pravijo, da se hoče Španska pridružiti tripelententi, odnosno Francoski. Seveda so bili ob času obiska na delu anarhisti, ki so hoteli kralja umoriti, kar se jim pa ni posrečilo. Policija je namreč prej zasledila zaroto in ujela veliko trumo anarhističnih morilcev.

Balkanski zapletljaji.

Izjemno stanje v Bosni in Hercegovini odpravljeno.

Izjemno stanje v Bosni in Hercegovini se je dne 15. maja t. l. odredbenim potem odpravilo, ker je vsled predaje Skadra velesilam konflikt, ki je privedel do proglašenja izjemnega stanja v Bosni kot sosedni deželi Črne gore in Srbije, odstranjen. To priča, da ne obstoja več vojna nevarnost v taki meri, kakor pred blizu dvema tednoma. Upati je, da zavladajo v kratkem v naši državi redne razmere, katere sedaj ovira edino le razmerje med balkanskimi zavezniki.

Prevzetje Skadra po velesilah.

Dne 15. maja so prikorakale čete velesil v Skader, da ga prevzamejo iz rok Črnogorcev. Črnogorski poveljnik je v kratkem govoru nagovoril poveljnika mednarodnih čet in mu nato predal trdnjavo. Ko so zasedle mednarodne čete Skader, se je mesto razdelilo v pet rajonov. Vojakom vsake velesile se je odkazal del mesta za stražo. Ob solnčnem zapadu so odstranili črnogorsko zastavo. Drugega dne zjutraj so oddelki velesil razobesili svoje zastave drugo poleg druge.

Bolgarske izgube.

Številke, ki kažejo bolgarske izgube v vojni, se bodo v kratkem objavile. Okroglo računano, je 300 častnikov mrtvih in 900 bolnih in ranjenih. Od moštva je 26.000 mrtvih in 60.000 bolnih in ranjenih. Na Bolgarskem se nahaja 95.000 turških vojnih ujetnikov.

Proklamacija mednarodnih poveljnikov v Skadru.

Poveljniki mednarodnih oddelkov v Skadru so izdali proklamacijo, s katero se urejujejo upravne razmere v mestu. Na čelu uprave stoji posebna častniška komisija. Komunalne zadeve vodi občinski svet, ki šteje dvanajst članov, in sicer šest mohamedanskih in šest krščanskih Albancev. Sanitetno komisijo tvorijo italijanski, avstro-ogrski in albanski zdravniki. V proklamaciji se strogo prepoveduje postopati po ulicah z orožjem.

Trpljenje v Skadru.

Soproga avstro-ogrskega generalnega konzula v Skadru, gospa pl. Zambaur, ki je s svojim možem preživela v skadarskem mestu čas obleganja od izbruha vojne do 10. majnika, pripoveduje naravnost grozne posameznosti.

Obstreljevanje Skadra je pričelo takoj v prvih tednih obleganja in je trajalo skoraj brez odmora sedem mesecev. Turški vojaki niso hoteli iz trdnjave v mesto hoditi, ker je bilo mesto v mnogo večji nevarnosti. Srbi in Črnogorci so torej proti mednarodnemu pravu na odprto mesto bolj streljali nego na turško trdnjavo. Zlasti krščansko predmestje so Črnogorci bombardirali. Gospa Zambaur ima celo vrsto fotografij, ki kažejo razvaline. Tako so bombardirali Črnogorci in Srbi sirofišnico, več bolnišnic itd. Istotako so streljali na konzulate. Najhujše je trpelo poslopje avstrijskega konzulata. Ali tudi ruski konzul je moral svoje stanovanje zapustiti, ker so črnogorske krogle njegovo hišo skoraj popolnoma razrušile. Francoski konzul je moral zbežati v neko klet. Izmed cerkva je trpela najhujše katoliška katedrala. Gospa Zambaur pravi nadalje, da je morala ona s svojim možem in otrokoma šest tednov v neki kleti preživeti. Dne 12. in 13. marca padlo je v mesto Skader več kot 3000 krogel. Te krogle so skoraj en meter visoke. Turki so se napram prebivalstvu dobro obnašali. Delili so mu kruha, dokler so ga le še sami kaj imeli. Gospa Zambaur trdi, da je bila ona s svojo družino edina, ki med obleganjem ni trpela gladi. Kajti ona si je v začetku obleganja nakupila toliko živil, da so imeli dovolj in da so lahko še vsak dan 30 tujih otrok prehranili.

Tedenske novice.

(Odlikovanje.) Gozdarskemu nadsvetniku in deželnemu gozdarskemu nadzorniku Konradu Rubbia v Ljubljani je podeljen naslov in značaj dvorne svetnika.

(Razširjenje postajališča Žirovnica.) Železniško ministrstvo je načrt za razširjenje postajališča Žirovnica na progi Ljubljana-Trbiž v nakladišču s strokovnega stališča pregledalo in načeloma tudi odobrilo. Deželna vlada je odredila politični obhod na petek dne 30. maja t. l. ob tričetrt na devet dopoldne.

(Oddaja občinskih lovov v zakup.) Potom javne dražbe se bodo oddali v zakup dne 2. junija t. l. ob 9. uri dopoldne pri okrajnem glavarstvu v Radovljici za petletno dobo lovi krajevnih občin Jesenice, Kropa, Lesce, Ljubno, Mošnje, Ovišje, Radovljica, Bled, Begunje, Predtrg in Bela Peč. Zakupni in dražbeni pogoji so na razpolago v pisarni okrajnega glavarstva v Radovljici. — Pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani (soba št. 2) se bo dne 3. junija t. l. ob 11. uri dopoldne oddal potom javne dražbe lov občine Pijava gorica za petletno dobo, ravno tako lov občine Sv. Jošt. — Dne 7. junija t. l. ob 9. uri dopoldne pa se bo oddal v zakup lov občine Tržič na javni dražbi za dobo petih let v občinski pisarni v Tržiču, kjer ima okrajno glavarstvo Kranj tega dne uradni dan. Zakupni in dražbeni pogoji se lahko upogledajo v pisarni okrajnega glavarstva v Kranju.

(Preprečena avtomobilska nesreča.) Na binokosni ponedeljek po 11. uri ponoči so položili neznani zlikovci na Trati pri Škofji Loki čez deželno cesto sedem metrov dolg tram in zaprli vso cesto. Ob istem času je od školjeloškega kolodvora privozil avtomobilni omnibus s sedmimi potniki. V daljavi 20 metrov je k sreči zapazil šofer tram in še o pravem času ustavil vozilo; drugače bi se zgodila usodepolna nesreča.

(Samokresom fanta ustrelil.) V gostilni Mihe Repovška v Prelogah je bil 18. maja ples. Anton Kopina in Anton Šribar z Bregovskega sta bila na nekatere fante, zlasti pa na Janeza Tisota, jezna. Podstavljala sta jim nogo, s čimer se je začel prepir. Kopina jih je dobil po grbi in tudi Šribar bi jih bil dobil, če bi ne bil zbežal. Kopina mu je kmalu sledil; čez malo časa pa se vrneta, Šribar oborožen s samokresom. Ko je bilo vrvenje v sobi najhujše, se je Šribar pokazal na vratih in sprožil strel na Tisota, ki se je v glavo zadet zgrudil. Kopino in Šribarja so prišli in odvedli v zapor. Tisot je težko ranjen.

(Težko poškodoval.) Te dni je nekega posestnika sin v repiru grdo udelal in pretepel kočarja Janeza Gregurko v Blatni Brezovici pri Vrhniki. Razen drugih lahkih telesnih poškodb, ki mu jih je prizadel, mu je zlomil tudi dvoje reber.

(Nesreča.) Pretekli petek ponoči je šel gledat v Cirčičah pri Kranju hlapec posestnika, po domače pri Česnju, v hlev k živini. Ko se približa kobili, ga ta udari s kopitom tako močno v prsa, da je takoj obležal in drugo noč umrl.

(Deželna cesta Studor—Srednja v a.s.) Izvršitev regulacije deželne ceste Studor-Srednja vas se je po deželnem odboru oddala Ivanu Markežu za 12.190 kron.

(Zgradbo novega mostu) pri sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru je deželni odbor kranjski oddal podjetniški tvrdki Ivan Ogrin v Ljubljani za 11.465 kron.

(Smrten padec.) Preteklo nedeljo zvečer je hotel 37letni, pri posestniku in gostilničarju Ivanu Gašperlinu v Sentjurju pri Kranju kot dninar zaposleni Janez Vogeltnik iti na senjak svojega delodajalca spat. Mož je bil nekoliko vinjen in se je naslonil na vrata, ki so na hodniku gospodarskega slosopja. Vrata so se odprla in Vogeltnik je padel z višine treh metrov na dvorišče. Obležal je na mestu mrtev.

(Samomor.) V Idriji se je v noči od nedelje na ponedeljek v svojem stanovanju obesil na hlačni pas 25letni rudar Ivan Krapš. Usnjati pas je pritrdil na omaro, in sicer tako nizko, da se je še s skrčenimi nogami dotikal tal. Če bi se ga bilo preje našlo, bi se ga gotovo otelo smrti, tako pa je mogel zdravnik konstatirati le smrt. Zdravnik je tudi izjavil, da je Krapš izvršil samomor v duševni zmedenosti vsled alkoholizma.

(Neznana vtopljenka.) Iz Osojskega jezera so potegnili približno 24 let staro, čedno oblečeno vtopljenko, ki je nihče ne pozna. Pri nji niso našli ničesar, iz česar bi se moglo sklepati, kdo da je. Ker ni na truplu nobene rane, je izvršila bržkone samomor.

(Detomor.) V Dobrni pri Celju je porodila kmetska hči Ana Skornik nezakonskega otroka. Takoj po porodu je zamašila otroku usta z listjem, da se je zadušil, in ga nato zakopala pod leskov grm. Nečloveško mater so orožniki zaprli.

(Električno razsvetljavo) je sklenil vpeljati občinski zastop v Radgoni na Štajerskem. Dosedaj so imeli v mestu plinovo razsvetljavo. Z delom prično baje še letos.

Razne stvari po svetu.

(Vjeta avstrijska patrulja.) V Črni gori so zasačili avstrijsko patruljo, ki je prekoračila mejo. Patrulja pripada 5. artilerijskemu polku, vodil pa jo je rezervni poročnik Knol. Patrulja je zašla iz Gorkovca v Krivošiji tri kilometre preko meje in je bila tam zajeta. Črnogorske oblasti so po kratki preiskavi izpustile avstrijske vojake, ki so se nato vrnili k svojemu polku.

(Zavraten morilec Pavel Kunschak.) ki je umoril socialnodemokratskega poslanca Schuhmeierja na Dunaju, je bil v torek pred dunajsko poroto obsojen v smrt na vešalali.

(Samomor neveste.) Na Dunaju je skočila 18letna vezilja Štefaniya Muldner z okna četrtega nadstropja na dvorišče in se tako poškodovala, da je drugi dan umrla. Vzrok samomora je bil prepir z ženinom.

(Smrten dvoboja Dunaju.) Na Dunaju sta se v četrtek dne 8. maja dopoldne dvobojevala zrakoplovnemu oddelku prideleni nadporočnik Henrik Weiss 2. bosensko-hercegovinskega polka in stotnik 92. pešpolka Julij Zborowski. Stotnik je bil prej pridelen zrakoplovnemu oddelku, lani je bil zopet polku pridelen. Stotnikova krogla je zadela Weissa v vrat in ga smrtnonevarno ranila. Vojaški zdravnik je ranjenca obežal, nato so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je v rokah svojega prijatelja stotnika Quoikaja umrl. Nadporočnik Weiss je služil do leta 1911. pri

svojem polku v Gradcu, nakar so ga pridelili zrakovplovni oddelku Dunaj, arsenal. Weiss je bil zelo spreten zrakovplovec. Vzrok dvoboja so bile napete razmere med častniki zrakovplovne oddelka v Fischamendu in med stotnikom Zborowskim. Častniki so se proti Zborowskemu pritoževali, uvedli so proti njemu tudi častno sodno postopanje, a častni sod je stotnika oprostil. Zborowski je nato od vseh častnikov, s katerimi je imel diferenco, zahteval zadoščenje. Nadporočnik Weiss je bil tudi v to zadevo zapleten in se je o stotniku izrazil, da mu manj veruje kakor drugim častnikom in je imenoval ime nekega častnika, ki je moral lani radi deliktov kvitirati. Kar je Weiss govoril, je Zborowski izvedel in mu je poslal svoje sekundante. Weiss se je sicer pri Zborovskem radi te izjave opravičil, a stotnik je zahteval dvoboj, ki mu ga je poveljstvo armadnega zbora dovolilo. 7. maja dopoldne sta pozvala častnika 37. pešpolka major Bogumil pl. Novakovič in stotnik Rudolf Habel kot sekundanta Zborowskega Weissa na dvoboj, ki se je dogovoril pod pogoji na samokrese s trikratnim streljanjem ob pol 7. uri zjutraj v praterski vojašnici. Prvi strel je pripadel Zborovskemu. Ko sta prvič ustrelila, ni bil nihče ranjen; ko sta drugič ustrelila, je zadela krogla Weissa na vratu. Smrtno zadet se je zgrudil na tla. Prepeljali so ga v garnizijsko bolnišnico, kjer so ga 1½ ure operirali. Iz narkoze se Weiss ni več prebudil. Weiss je bil 30 let star, neoženjen. Kar tiče ostalih častnikov zrakovplovne oddelka, so se častne zadeve deloma mirno poravnale, v ostalih aferah bo po posredovanju vojnega ministrstva, da izostanejo nadaljnji dvoboji.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

(Pogozdovalne premije.) Kranjsko-pri-morsko pogozdovno društvo je podelilo v letu 1912. za uspešno pogozdovanje goličav kmečkega posestva sledeče priznavalne diplome, oziroma denarne nagrade, in sicer: priznavalne diplome: posestnikom Ferdinandu Burgerju v Koških Poljanah pri Litiji, Francu Gostiši in Juliju Lenassi v Gorenjem Logatcu; denarne nagrade po 40 kron: posestnikom Francu Kotarju v Konju pri Vačah, Valentinu Leskovcu v Gorenjem Logatcu in Francu Špetiču v Orehku pri Postojni; denarne nagrade po 20 kron: posestnikom Stefanu Rojcu in Antonu Sedeju v Dolu pri Litiji, Janezu Samsi v Stari Sušici ter posestnici Mariji Laharnarjevi v Savi pri Litiji.

(Kmetovalčeva opravila v mesecu maju.) Pri domu bi morala biti pravzaprav sedaj že vsa važnejša opravila dovršena, toda nekaj dela, osobito pa za časa dežja, se dobi še vedno pri hiši. Če posli nimajo drugega opravila, pripravljajo naj drva za kurjavo, spravijo naj v red gnojnik, popravljajo naj vile, grablje, kose in srpe, popravijo naj vozove in druge k vozom spadajoče pritikline, a tudi na seniku naj lepo vse pospravijo in ga nato skrbno osnažijo. Na dvorišču se pa morda tudi še dobi delo. Kjer stoji voda, naj se globine zasujejo, previsoka mesta naj se poglobe v toliko, da bo voda z lahkoto sproti odtekala. Če se dela na dvorišču ob dežju blato, po-

suj ga z gručcem. Pazi vedno, da bo hlev snažen in da se bo zadostno prezračeval. Sedaj že lahko spuščas živino po dnevu na prosto in ta čas porabi za to, da hlev prebeliš in ga dobro prezračiš. Če imaš ovce, jih ostriži, a svinje pripusti. Za vino v kleti je nastopila z naraščajočo toplino tudi večja nevarnost, kajti vino se lahko pokvari. Ker se vino vsled gorkote raztegne ali naraste, zato zrahljaj veho nekoliko, sicer ti vino lahko sod razžene. Če vina še nisi pretočil, stori to o lepem vremenu takoj, kajti če je vino še na drožeh, se drože dvignejo, in v tem slučaju boš imel opraviti z zavrelko, ki ti vino lahko popolnoma pokvari. Na polju: S sejanjem turšice, sirka ali metljaka, lanu, konoplje, pese, buč, fižola, graha in s sajenjem krompirja nadaljuj do druge polovice maja. Zeljne sadike presajaj in posejaj zgodnjo repo in ajdo. Žito oplevi, a krompir in turšico okopaj, kasneje pa slednja dva tudi osuj. Prične se košnja inkarnatnice ali laške detelje pa tudi s košnjo lucerne in krmske rži lahko pričneš. Po krmski rži in inkarnatnici obsejaj njivo s činkvantinom, z zimskim rdečelistnim radičem ali pa jo obsadi z zeljem ali pa s krmsko peso. V vinogradu obiraj mladim trtam in divjakom nepotrebno mladje, kakor hitro napravijo 5 do 10 cm dolge poganjke, a pri starih trtah napravi to, čim lahko spoznaš, kateri poganjek ima zarod in kateri ne. Na podlagah cepljenih trt oberi čimprej vse mladje. Prični z žveplanjem in škropljenjem trt. Trte začni žvepljati, čim je mladje 10 do 15 cm dolgo, škropiti pa, čim so se razvili na poganjkih ali mladju 3 do 4 listi. Proti koncu maja, če nastopi toplo vreme, pričneš lahko z zelenim cepljenjem. Če se je pokazalo v vinogradu mnogo plevla, oplevi ga čimprej. Ako hočeš pomagati trtni rasti s solitrom, potrosi ga po sredi med vrstami tako, kakor bi sejal žito. Zatiraj pridno trtjone, črne rilčkarje, grozdnega molja in trtnega zavijača, majevega hrošča in drug vinogradom škodljiv mrčes. V sadovnjaku: Zatiraj pridno vsakovrsten škodljiv mrčes po sadnem drevju, kakor gosenice, majeve hrošče, krvavo uš, listne ušice itd. Po tleh ležeče piškavo sadje skrbno poberi in sežgi. Da ne postane sadje grintavo, poskropi sadno drevje z enako raztopino, kakršna se uporablja zoper peronosporo na trtah. Če imaš dobro ohranjene zimske cepiče na razpolago, uporabi jih za pocepljenje divjakov pod kožo ali za lubad. Na pritlikovcih začni s skrajševanjem in preščipavanjem poganjkov, in sicer odščični poganjkom vršičke nad 5 ali 6 listom, ne vstevši vznožnih ali pri izviru poganjka nahajajočih se listov. Na vrtu: Presajaj sajenice, gojene v gnojnih gredicah, grah osuj in pristavi mu otičje, plezajočemu fižolu daj preklje, paradižnike priveži na rahlo z rafijo h kolcem. Solato zredči in če treba tudi presadi. Poskrbi, da bodo vrtno gredice vedno čiste in zemlja rahla, a če ne dežuje, jih vsaj vsak teden enkrat prav dobro polij z vodo. Če nimaš za zalivanje gnojnice, si lahko pomagaš s tem, da daš na vsakih 100 litrov vode po 250 gramov superfosfata, 125 gramov kalijeve soli in 225 gramov amonijevega sulfata. Na travniku, in sicer tam, kjer je zgodnja trava, začneš lahko s košnjo. Zapomni si, da je najboljši čas za košnjo trave takrat, ko je večina trav v cvetju. Na pašnikih naj pobira pastir, ko drugega dela nima, kamenje in naj ga spravlja na kupe. V gozdu se nabira smrekov lubad; lipa ter brest, od katerih se hoče dobiti ličje, se posekavata.